

НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ – 90 РОКІВ

НАНУ заснована 27 листопада 1918 року у м. Києві. Її першим президентом був видатний вчений із світовим ім'ям В.І. Вернадський.

Національна академія наук України згідно з чинним законодавством є вищою державною науковою організацією України, що заснована на державній власності та користується правами самоврядності, яка полягає у самостійному визначенні тематики досліджень, своєї структури, вирішенні науково-організаційних, господарських, кадрових питань, здійсненні міжнародних наукових зв'язків. Академія об'єднує дійсних членів, членів-кореспондентів та іноземних членів, усіх науковців її установ, організовує і здійснює фундаментальні та прикладні дослідження з найважливіших проблем природничих, технічних та соціогуманітарних наук.

Вищим органом НАН України є Загальні збори її членів. У період між сесіями Загальних зборів керівництво роботою Академії здійснює Президія НАН України, яка обирається Загальними зборами строком на 5 років. До складу Президії НАН України, вибори якої відбулися у квітні 2004 року, входять 32 особи, в тому числі президент, перший віце-президент – головний учений секретар, три віце-президенти, 14 академіків-секретарів відділень, 13 членів Президії. У засіданнях також беруть участь з правом дорадчого голосу 6 в.о. членів Президії та 10 радників Президії НАН України.

В НАН України функціонують 3 секції (фізико-технічних і математичних наук, хімічних і біологічних наук, суспільних і гуманітарних наук), що об'єднують 14 відділень наук: математики, інформатики, механіки, фізики та астрономії, наук про Землю; фізико-технічних проблем матеріалознавства, фізико-технічних проблем енергетики; ядерної фізики та енергетики, хімії, біохімії, фізіології і молекулярної біології, загальної біології, економіки, історії, філософії та права, літератури, мови та мистецтвознавства. В Академії діють 6 регіональних наукових центрів подвійного з Міністерством освіти і науки України підпорядкування: Донецький (м. Донецьк), Західний (м. Львів), Південний (м. Одеса), Північно-східний (м. Харків), Придніпровський (м. Дніпропетровськ), Кримський (м. Сімферополь) та Інноваційний центр по м. Києву.

Основною ланкою структури НАН України є науково-дослідні інститути та прирівняні до них наукові установи. В структурі НАН України діють національні заклади – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут», Національний історико-археологічний заповідник «Ольвія», Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка, Національний дендрологічний парк «Софіївка», Національний науково-природничий

музей. До структури НАН України входять також організації дослідно-виробничої бази (дослідні підприємства, конструкторсько-технологічні організації, обчислювальні центри). Всього на цей час в НАН України діють 176 наукових установ та 49 організацій і підприємств дослідно-виробничої бази.

Між науковими установами Академії та вищими навчальними закладами в 2007 році укладено близько 180 договорів про співробітництво. Щорічно розробляється 200–300 спільних наукових проектів. Функціонує майже 140 спільних з освітянами науково-навчальних структур (комплексів, центрів, лабораторій, філій кафедр тощо), які широко використовують потенціал НАН України для підготовки фахівців високої кваліфікації для потреб вищої школи та НАН України. Протягом останніх років 1600–1800 висококваліфікованих науковців НАН України викладають у вузах, з них кожний десятий академік та член-кореспондент НАН України. У 2007 році майже 80 науково-педагогічних працівників захистили у спеціалізованих радах наукових установ НАН України дисертаційні роботи на здобуття вченого ступеня доктора наук та понад 300 – кандидата наук. Понад 1400 студентів виконували дипломні роботи під керівництвом провідних вчених НАН України; побачили світ понад 90 монографій, підготовлених у творчій співпраці з освітянами.

Науковими установами НАН України щороку впроваджується в різні галузі економіки України понад 2000 новітніх розробок, серед яких передові технології, у тому числі інформаційні, машини, устаткування, матеріали, автоматизовані комплекси і системи, програмні продукти, бази даних і бази знань, сорти рослин, методичні рекомендації та методики, стандарти. В 2007 році значна кількість впроваджених розробок була спрямована на підвищення рівня охорони здоров'я.

Велика увага приділяється забезпеченню більш ефективної діяльності технологічних парків, що створені в Україні, в тому числі за участю провідних інститутів Академії, розгляду та затвердженню напрямів інноваційної діяльності існуючих технопарків, науково-технологічній експертизі їх інноваційних проектів.

В 2007 році укладено 49 ліцензійних угод і контрактів, здобуто 653 патенти на винаходи і корисні моделі.

Академія має власні видавництва «Наукова думка» та Видавничий дім «Академперіодика». Протягом 2007 року установами НАН України видано майже 950 наукових книг, з них 685 – монографії та понад 250 – збірники наукових праць; майже 400 книг навчальної, довідкової та науково-популярної літератури. Поточні праці науковців публікувалися в 81 науковому журналі та понад 50 серійних виданнях. 26 журналів НАН України перекладаються англійською мовою, серед яких 17 перевидаються за кордоном, редакції 9 журналів власними силами перекладають та видають

англійською мовою всі свої номери. Практично всі журнали НАН України мають свої сторінки в мережі Інтернет, де розміщують змісти, анотації кількома мовами, близько 40% – повнотекстові версії видань.

Станом на 01.01.08 в НАН України діє близько 100 договорів, проектів, меморандумів про співробітництво понад 150 наукових організацій Академії з науковими організаціями 45 країн світу та міжнародними організаціями, серед яких, зокрема, Міжнародний інститут прикладного системного аналізу IIASA, Європейська організація ядерних досліджень CERN, Європейська наукова асоціація геофізичних досліджень EISCAT. За міжакадемічними угодами виконується близько 100 спільних проектів з організаціями Польщі, Угорщини, Болгарії, Чехії, Словаччини та Румунії. В середньому вчені Академії отримують щорічно близько 600 грантів для виконання наукових проектів, проведення та участі в конференціях, стажування в зарубіжних наукових центрах.

На умовах паритетного фінансування проводяться спільні конкурси науково-дослідних проектів з Сибірським відділенням РАН, Російським фондом гуманітарних досліджень, діє спільна «Програма цільових досліджень та розвиваючих ініціатив» НАН України з Науково-технологічним центром в Україні. Частково фінансуються також спільні проекти Академії з Національним центром наукових досліджень Франції (CNRS) та Радою з науки і технологій Туреччини (TÜBİTAK).

Щорічно установами НАН України виконуються роботи в рамках більш як 300 контрактів на загальну суму 50 млн. грн. Триває співпраця з такими корпораціями, компаніями, концернами як "INTEL", "MOTOROLA", "BOEING", "GENERAL ELECTRIC", (США); "Folgat AG" (Німеччина); "Sodern" (Франція); "Sigma Aldrich" (Швейцарія); "Global Metal Technology" (Корея); "NORINKO" (Китай) тощо.

Загальна кількість працюючих в НАН України за станом на 01.01.2008 складала 43349 чол., в тому числі 19024 наукових працівників. Серед них 2568 докторів наук та 8076 кандидатів наук. Середній вік наукових працівників становив близько 50,2 року, докторів наук – 62,2 року, кандидатів наук – 51,4 року.

Персональний склад. За станом на 01.01.2008 до складу НАН України входять 182 дійсних члена (академіка), 343 члена-кореспондента та 115 іноземних членів.

